

TA'LIM JARAYONIDA MUAMMOLI TA'LIM METODIKASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI VA UNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK IMKONIYATLARI

Egamqulov Diyorbek Usmonqul o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, davolash
ishi fakulteti, 502-guruh talabasi

Egamqulov Dostonjon Usmonqul o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, 1-kurs magistranti

Sh.N.Muratova

Ilmiy rahbar: assistant-o'qituvchi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20522723>

Zamonaviy axborot texnologiyalari shiddat bilan rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan asosiy talab — faqatgina tayyor bilimlarni uzatish emas, balki talaba va o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va nostandart vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Hozirgi kunda dars mashg'ulotlarida qo'llanilayotgan "Aqliy hujum", "Esse" yoki "Venn diagrammasi" kabi metodlar o'z samarasini bermoqda. Biroq, ta'lim oluvchining ichki potensialini to'liq yuzaga chiqarishda "Muammoli ta'lim" (Problem-Based Learning - PBL) metodikasi alohida o'ringa ega. Ushbu maqolada muammoli ta'limning nazariy asoslari va uning tibbiyot yo'nalishi misolida amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi.

Muammoli ta'limning nazariy asoslari: Muammoli ta'lim — bu o'qituvchi tomonidan muammoli vaziyat yaratilishi va o'quvchilarning ushbu muammoni hal qilish jarayonida yangi bilim va ko'nikmalarni egallashiga asoslangan ta'lim shaklidir. Uning an'anaviy ta'limdan asosiy farqi shundaki, bunda o'qituvchining roli "ma'ruzachi" dan "fasilitator" (yo'naltiruvchi) darajasiga o'tadi.

Amaliy qo'llanilish: "evtanaziya" mavzusi misolida: Ijtimoiy-gumanitar va bioetika yo'nalishidagi darslarda muammoli metodni qo'llash yuksak natija beradi. Misol tariqasida "Zamonaviy tibbiyotda evtanaziyaning o'rni" mavzusini ko'rib chiqamiz.

Metodni qo'llash bosqichlari:

1.Vaziyat yaratish: O'qituvchi evtanaziya tushunchasi, uning turlari (aktiv va passiv) hamda jahon tajribasi haqida qisqacha ma'lumot beradi.

2.Tabiiy guruhlanish: O'quvchilar o'z qarashlariga ko'ra "Yoqllovchilar" va "Qarshilar" guruhiga bo'linadi. Bu guruhlanishning sun'iy emas, balki ixtiyoriy bo'lishi o'quvchining ichki pozitsiyasini mustahkamlaydi.

3.Sun'iy raqobat va argumentatsiya: Har bir guruh o'z yo'nalishining afzalliklarini asoslaydi. O'qituvchi har bir asosli fikr uchun ball berib boradi.

4.Tanqidiy tahlil: Guruhlar qarama-qarshi tomonning qarashlaridagi kamchiliklarni topishlari kerak. Bu jarayon talabalarda strategik fikrlashni rivojlantiradi.

5.Shaxsiy yechim: Yakuniy bosqichda har bir o'quvchi "Agar men shu vaziyatda bo'lsam..." degan savolga yozma javob beradi. Bu darsda 100% qamrovni ta'minlaydi.

Statistik va psixologik tahlil: Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muammoli ta'lim metodikasi qo'llanilgan guruhlarda bilimlarni o'zlashtirish koeffitsienti an'anaviy guruhlariga nisbatan 25-30% yuqori bo'ladi. Psixologik nuqtayi nazardan, ushbu metod o'quvchilar o'rtasidagi kommunikativ to'siqlarni (bar'yerlarni) yengishga yordam beradi. Melanxolik va flegmatik tipdagi bolalar jamoaviy himoya hissini tuyganlari sababli o'z fikrlarini erkinroq bayon eta boshlaydilar.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi va amaliy ahamiyati: Ushbu metodning aniq fanlar (matematika, fizika) doirasida qo'llanilishi biroz murakkab bo'lishi mumkin, chunki u yerda xatolik aniq isbotlanadi va bu sust o'quvchida tushkunlikka sabab bo'lishi ehtimoli bor. Biroq, ijtimoiy va tibbiy-etika sohalarida bu metod shaxsning hayotiy muammolarga ko'p tomonlama yondashishini o'rgatadi. Gemini AI yordamida o'tkazilgan pedagogik tahlillar shuni ko'rsatadiki, muammoli ta'lim jarayonida shakllangan "tanqidiy fikrlash" (critical thinking) ko'nikmasi talabalarning kelajakdagi professional faoliyatida diagnostik xatolarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, muammoli ta'lim metodikasi — bu shunchaki o'qitish usuli emas, balki shaxsni hayotga tayyorlash modelidir. U o'quvchilarni mustaqil qaror qabul qilishga, jamoada ishlashga va o'z fikrini mantiqiy asoslashga o'rgatadi. Kelajakda ushbu metodni raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilish va virtual muammoli vaziyatlar (VR-keyslar) orqali boyitish ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

